

Нада Петровић

Архив Србије и Црне Горе пред лицем јавности

У широком дијапазону рада и делатности Архива, установе од посебног значаја, осврнућемо се на део којим је Архив окренут лицу јавности. То је сегмент који у многоме доприноси рејтингу ове установе на широкој лествици културних институција Србије. Од не мале важности за културну, научну и ширу јавност, Архив је својим радом у 2007. години заузео истакнуто место. То потврђују и сегменти његове делатности који су директно окренути јавности.

Пут књиге је пут знања и информисања. А Архив је само у 2007. години објавио шест публикација, различите садржине и карактера, од којих свака својим називом и садржином открива и указује на широки спектар делатности Архива.

Едиција *Извори за историју међународних односа 1930–1940*, чија је прва књига *Извештаји МИП-а Краљевине Југославије за 1930. годину* објављена 2005, одржава континуитет у објављивању. *Извештаји Министарства иностраних послова Краљевине Југославије за 1931. годину*, друга књига едиције штампана 2007, потврђује континуитет рада на едицији која ће садржати 11 књига. Високи стандард у домену објављивања архивске грађе, са свим предвиђеним елементима и структуром (предговор, основни текст грађе дат у хронолошком низу, критички апарат са 578 напомена, индекси личних имена и географских назива, коришћени извори и литература), као и позитивна рецензија др Момчила Павловића, иду у прилог овој констатацији.

Публикација *Водич кроз збирке* је друга књига водича које је објавио Архив и њиме допунио серију објављених општих информативних средстава. *Водич* садржи основне елементе које треба да поседује према начелима о издавању информативних средстава, с тим што је обogaћен фотографијама стваралаца збирки. Аутори *Водича* добили су престижну Годишњу награду Ђорђе И. Јеленић за 2007. годину Задужбине Ђурђа, Данице и Јованке Јеленић, која се додељује за остварења из домена архивистике и историографије. Награда је додељена на свечаности у Архиву Србије 14. децембра 2007.

Часопис *Архив* бр. 1–2 за 2006. годину са прилозима из архивистике, историографије и другим устаљеним рубрикама изашао је из штампе 2007.

Прослава 150-годишњице Николе Тесле била је повод да се у часопису *Архив* за 2006. годину објаве прилог из историографије, документа и фотографије Николе Тесле. На корицама часописа нашла се фотографија Николе Тесле у Њујоршкој лабораторији.

Зборник радова са међународног округлог стола Тито – Стаљин, који је одржан у Архиву СЦГ 25. октобра 2006, поводом истоимене изложбе архивских докумената, публикација је вредна пажње. Учесници округлог стола су били еминентни историчари из институција Руске Федерације и Србије.

Архив је издао и каталог изложбе архивских докумената *Тито – Стаљин* (скраћено издање), због великог интересовања архива, музеја и галерија у Србији и Републици Српској да изложба буде представљена и у њиховим срединама. Тако је изложба *Тито – Стаљин* у току 2007. године била постављена у Бања Луци, Ужицу, Пожаревцу, Шапцу и Зрењанину и видело ју је неколико хиљада грађана. Поводом дана Архива Републике Српске и дана града Бања Луке, 21. априла 2007. изложба је отворена у Музеју Републике Српске. Бања Лука је, после Москве и Београда, била трећи град у коме су посетиоци могли да виде изузетно вредну архивску грађу и први пут поједина, мало позната, документа. Изложбу је отворио председавајући Председништва БиХ Небојша Радмановић, који је том приликом рекао: „...посматрајући ову изложбу суочавамо се са нечим што је веома важно нама који живимо на простору бивше Југославије, јер ми волимо да причамо о историји, да знамо шта се дешавало на нашим просторима. Међутим, када погледамо ове документе, онда нам је јасно колико мало знамо... Истина се стрпљиво сакупља и истражује. Потребно је много времена и рада да се дође до ње. Зато постоје архиви и документи који су неуништиви и вриједни архивски радници, који нам то показују...“

У Архиву је 26. септембра 2007, отворена изложба архивских докумената *Кнез Павле Карађорђевић краљевски намесник 1934–1941*, аутора др Гојка Маловића и Душана Јончића. Изложба је урађена на основу истраживања архивске грађе фондова и збирки Архива СЦГ и докумената из заоставштине кнеза Павла Карађорђевића, које је Архив добио снимљену на микрофилмовима чији се оригинали чувају на Колумбија универзитету у Њујорку. Изложбу је пратио каталог у коме су објављени текстови свих тематских и хронолошких поглавља, као и легенде за сваки изложбени докуменат.

О интересовању за изложбе архивских докумената које је Архив СЦГ приредио последње 2-3 године, говори и податак да је изложбу *Александар Први – краљ Југославије 1918–1934*, која је била отворена у Архиву 20. децембра 2006, осим дела дипломатског кора присутног на отварању, посетило и особље амбасаде САД у Београду 1. фебруара 2007. Том приликом, сем изложбене поставке, погледали су видео запис о марсејском атентату и присуствовали предавању о краљу Александру. Иста изложба била је отворена три месеца током 2007. у Галерији Међуопштинског архива у Чачку.

Осим публикација и изложби архивских докумената, Архив је током 2007. године пружио гостопримство бројним истраживачима различитог профила. Архив СЦГ је права ризница културних добара у виду архивских докумената који сведоче о више од осам деценија постојања Југославије и право место за бројне истраживаче и кориснике архивске грађе. Према професији корисници архивске грађе најчешће су били историчари, архивисти, студенти, пензионери, адвокати, геолози, правници, економисти, новинари и публицисти.

Архивску грађу у читаоници Архива у току 2007. године користило је 457 истраживача, од чега 367 домаћих и 90 страних и учињено је 3859 посета. У оквиру 82 фонда коришћено је око 7000 фасцикли, архивских јединица, предмета, досијеа, фото албума и сл. Највише истраживача било је из Руске Федерације, Немачке, Грчке, САД, Мађарске, Чешке, Канаде, Аустрије и земаља из окружења. Грађа је коришћена за различите потребе: од израде докторских дисертација, магистарских и дипломских радова, писања монографија, хроника и чланака до геолошких истраживања, припреме пројеката и регулисања имовинско-правних односа. Из мноштва обрађиваних тема, издвајамо: *Спорт у Краљевини Југославији, Италијански оптант са Јадранског приморја, Одузета имовина Српске православне цркве, Грађански рат и колаборација у Словенији, Југославија под Титом 1960–1980. године, Миграција радника из СФРЈ у Немачку, Римокатоличка црква на Балкану од краја 19. века до 1945. године* и друга.

Архив СЦГ и његов рад је путем медија: ТВ дневника, емисија образовног карактера, портала, наслова у дневној и недељној штампи, не мало пута био у жижи културних догађања у Србији током 2007. године.

*Издања
Архива СЦГ
у 2007.*